

การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*

ฐิตินันท์ นันทะศรี¹ วาโร เพ็งสวัสดิ์² วดีนิกา ฉลากบาง³ พรเทพ เสถียรนพเก้า⁴

(วันที่รับบทความ: 19 กรกฎาคม 2562; วันที่แก้ไขบทความ: 1 ตุลาคม 2562; วันที่ตอบรับบทความ: 30 ตุลาคม 2562)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ 3) สร้างคู่มือการใช้ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods) โดยดำเนินการเป็น 3 ระยะ ประกอบด้วย ระยะที่ 1 การสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ระยะที่ 2 การตรวจสอบสมมติฐานการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 721 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติและโปรแกรมลิสรัดเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็น แบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่าง 0.55 – 1.00 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach เท่ากับ 0.82 ระยะที่ 3 การสร้างคู่มือการใช้ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประเมินคุณภาพโดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert scale)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามี 5 องค์ประกอบหลัก 20 องค์ประกอบย่อย 96 ตัวบ่งชี้ จำแนกเป็น การมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม จำนวน 19 ตัวบ่งชี้ การทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วมเชิงนวัตกรรม จำนวน 26 ตัวบ่งชี้ การมีทักษะการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม จำนวน 13 ตัวบ่งชี้ การแสดงบทบาทหน้าที่เชิงนวัตกรรม จำนวน 18 ตัวบ่งชี้ และการมีคุณลักษณะเชิงนวัตกรรม จำนวน 20 ตัวบ่งชี้

2. โมเดลโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าไค-สแควร์ (Chi-Square : χ^2) เท่ากับ 37.41 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ df เท่ากับ 54 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.99 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.98 และค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) เท่ากับ 0.00

3. คู่มือการใช้ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก สามารถนำไปใช้สร้างเกณฑ์ประเมินภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาได้

คำสำคัญ: ตัวบ่งชี้, การพัฒนาตัวบ่งชี้, ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม, ผู้บริหารสถานศึกษา

* บทความวิจัย หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2562

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, E-mail: titinan2514@gmail.com

² รองศาสตราจารย์, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

⁴ อาจารย์, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

The Development of Indicators on Innovative Leadership of School Directors under Offices of Primary Education Service Areas in the Northeast of Thailand *

Thitinan Nanthasri¹ Waro Pengsawat² Wannika Chalakbang³ Pornthep Satheannopakaow⁴

(Received: July 19, 2019; Revised: October 1, 2019; Accepted: October 30, 2019)

Abstract

The objectives of this study were to 1) develop the indicators on innovative leadership of school directors; 2) assess the congruence of the developed structural model on innovative leadership indicators of school directors with empirical data and 3) develop a manual on implementation of innovative leadership indicators. The study was conducted by mixed methods and was divided into 3 phases. The first phase was the building and development of innovative leadership indicators of school directors. The second phase was the research hypothesis assessment. Data was collected from a sample group of 721 school directors and was analyzed by statistics software and LISREL software. The tools employed in data collection was a 5-level rating scale questionnaire with IOC between 0.55-1.00 and overall reliability value, determined from calculating Cronbach's alpha coefficient, was at 0.82. The third phase was the development of manual on the implementation of innovative leadership indicators, which received quality assessment from 5 experts using Likert's 5-level rating scale questionnaire.

The findings are as follows:

1. The innovative leadership indicators of school directors comprise 5 main components, 20 sub-components and 96 indicators, which can be classified as 19 indicators on innovative vision, 26 indicators on innovative teamwork and participation, 13 indicators on creative thinking skill on innovation, 18 indicators on innovative execution of roles and responsibilities and 20 indicators on innovative personality.
2. The developed structural model on innovative leadership indicators of school directors shows congruence with empirical data, with chi-square = 37.41 with no statistical significance, $df = 54$, GFI = 0.99, AGFI = 0.98, RMSEA = 0.00.
3. The appropriateness of the developed manual on the implementation of innovative leadership indicators is at a high level and can be used to build an evaluation criteria of school director's innovative leadership.

Keywords: Indicators, development of indicators, Innovative Leadership, School Directors

* Research Article from Thesis for the Doctor of Philosophy Program in Educational Administration and Development, Sakon Nakhon Rajabhat University, 2019

¹ Student in Doctor of Philosophy Program in Educational Administration and Development, Sakon Nakhon Rajabhat University, E-mail: titinan2514@gmail.com

² Associate Professor, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University

³ Assistant Professor, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University

⁴ Lecture, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University

ความสำคัญและปัญหาการวิจัย

โลกในยุคศตวรรษที่ 21 เป็นสังคมและเศรษฐกิจฐานความรู้ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การบริหารจัดการในทุกวิชาชีพจำเป็นต้องปรับตัวอย่างมาก จึงจะนำไปสู่ความสำเร็จและความเจริญก้าวหน้า การบริหารจัดการศึกษาก็เช่นเดียวกันจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแนวทางในการดำเนินการจึงจะทำให้การศึกษابرลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และเนื่องจากวิชาชีพทางการศึกษาเป็นวิชาชีพชั้นสูงวิชาชีพหนึ่ง ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรทางการศึกษาจะต้องเป็น “มืออาชีพ” จึงจะทำให้การศึกษابرลุความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคลากรหลักที่สำคัญของสถานศึกษาและเป็นผู้นำวิชาชีพที่จะต้องมีความรู้ ความสามารถ และคุณธรรม จริยธรรม ตลอดทั้งจรรยาบรรณวิชาชีพที่ดี จึงจะนำไปสู่การจัดการบริหารสถานศึกษาที่ดีมีประสิทธิภาพ (ธีระ รุญเจริญ, 2557) ดังที่ วิโรจน์ สารัตนะ (2556) กล่าวถึงภาวะผู้นำทางการศึกษาว่าการปฏิบัติกิจกรรมภาวะผู้นำ และคุณภาพของภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล ประกอบรายล้อมโดยเฉพาะในด้านความสัมพันธ์ เป็นความสัมพันธ์เชิงพหุทั้งในแนวดิ่งและแนวนอน ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน รวมทั้งความสัมพันธ์กับผู้นำคนอื่น ครู บุคลากร ผู้ปกครอง ชุมชน และนักเรียน โดยที่ความสัมพันธ์จะต้องอยู่บนพื้นฐานของความไว้วางใจที่ผู้นำทางการศึกษาจะต้องสร้างให้เกิดขึ้นโดย 1) แสดงความใส่ใจและสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้คนที่ตนเองนำกระตุ้นให้พวกเขาแสดงบทบาทใหม่ ๆ และจัดโอกาสให้มีการพัฒนาวิชาชีพ 2) ส่งเสริมสนับสนุนสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนด้วยทรัพยากรที่เหมาะสม 3) มีการประเมินผลงานที่เปิดเผยและโปร่งใส 4) มีการส่งเสริมขั้นเรียน 5) มีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาชีพ และ 6) กระตุ้นให้มีการผลิตนวัตกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน ประกอบกับศตวรรษที่ 21 เป็นยุคของเศรษฐกิจฐานความรู้ ที่ปัจจัยการผลิตและการแข่งขันกำลังเปลี่ยนแปลงไปเป็นปัจจัยที่ไม่อาจจับต้องได้มากขึ้น เช่น ความรู้ เทคโนโลยีสารสนเทศและการค้าข้ามประเทศที่อาศัยวัฒนธรรมเป็นสื่อ

การเปลี่ยนแปลงเป็นเรื่องที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องใช้เทคนิคในการบริหารจัดการ และความเป็นผู้นำ เพื่อนำพาองค์กรสู่ความสำเร็จในการเปลี่ยนแปลงได้ ดังนั้น เพื่อให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพสูงสุดผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องยอมรับและเรียนรู้แนวคิดและวิธีการใหม่ ๆ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การคิดอย่างมีวิสัยทัศน์ การขับเคลื่อนสถานศึกษาด้วยแผนงานหรือกลยุทธ์ใหม่ ๆ และนำสู่การสร้างสรค์นวัตกรรม ซึ่งผู้บริหารจะต้องมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมอย่างปฏิเสธไม่ได้ การก้าวสู่ความสำเร็จของการเป็นผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องพัฒนาตนเองสู่การเป็นผู้นำที่ครองตน ครองคน และครองงานได้เป็นอย่างดี ซึ่งต้องอาศัยการบริหารจัดการสมัยใหม่อย่างมีศิลปะในการทำงานงานทั้งศาสตร์และศิลป์

ในการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ สิ่งสำคัญคือการพัฒนาคนทางความคิดเพื่อให้คนพัฒนางานให้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งต้องอาศัยผู้บริหารที่มีเทคนิคการบริหารจัดการสมัยใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม มาขับเคลื่อนองค์กร ไปสู่ทิศทางที่สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน

จากเหตุผลดังกล่าว การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา จึงมีความสำคัญอย่างมากในอันที่จะช่วยเสริมสร้างให้ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ซึ่งจะยังประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในยุคปัจจุบันและสอดคล้องกับการประเมินและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาครูและบุคลากรทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับรางวัลทรงคุณค่า สพฐ. (Obec Awards) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การประกวดโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศในระดับต่าง ๆ ซึ่งจะส่งผลต่อความก้าวหน้าในวิชาชีพ และส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวมให้มีคุณภาพต่อไป ดังนั้น การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นแนวทางในการวางแผนการสร้างนวัตกรรมทางการบริหาร หรือการสร้างเกณฑ์ประเมินภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหาร เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ ด้านการประเมินผล (Evaluation) และการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์
3. เพื่อสร้างคู่มือการใช้ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

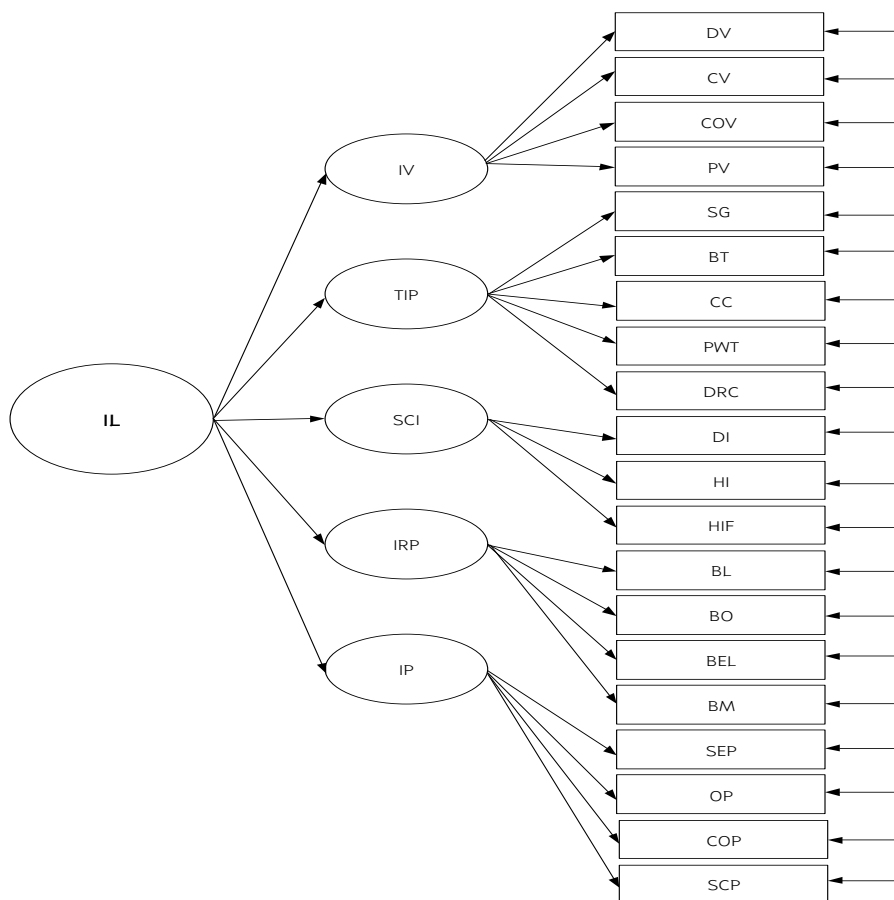
สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดสมมติฐานการวิจัยไว้ดังนี้ โมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งได้ศึกษานิยามหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัย แล้วนำมาสังเคราะห์เพื่อกำหนดองค์ประกอบหลักของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ดังนี้ ดังนี้ วุฒิพงษ์ ภักดีเหล่า (2554); ขวัญชนก โคนาค (2557); เวียงวีสรรณ ทำทูล (2557); พิทักษ์ ทิพย์วารี (2558); อรวรารักษ์ จันทร์เกษม (2558); จุริวรรณ จันทพลา (2559); พระครูใบฎีกา อภิชาติ ธรรมสุโท (2559); พิสิฐวัฒน์ กลิ่นไธสงค์ (2559); Ahmed (1998); and Jong and Den Hartog (2007);

จากการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดกลุ่มองค์ประกอบหลักที่มีสาระคล้ายกันไว้ด้วยกัน ซึ่งครอบคลุมพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ได้องค์ประกอบหลัก จำนวน 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม 2) ด้านการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วมเชิงนวัตกรรม 3) ด้านการมีทักษะการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม 4) ด้านการมีบทบาทหน้าที่เชิงนวัตกรรม และ 5) ด้านการมีบุคลิกภาพเชิงนวัตกรรม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประเภทของงานวิจัย การวิจัยในครั้งนี้ใช้วิธีดำเนินการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods) ได้แก่ การวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัย (Documentary Analysis) การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ (Expert Interview) การศึกษารายกรณี (Case Study) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research Methodology)

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก 20 องค์ประกอบย่อย 96 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม (IV) ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบย่อย 19 ตัวบ่งชี้ (V1-V19) ดังนี้ 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ (DV) 2) การสร้างวิสัยทัศน์ (CV) 3) การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ (COV) และ 4) การเผยแพร่วิสัยทัศน์ (PV)
2. ด้านการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วมเชิงนวัตกรรม (TIP) ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบย่อย 26 ตัวบ่งชี้ (V20-V45) ดังนี้ 1) การกำหนดเป้าหมายร่วมกัน (SG) 2) การสร้างความไว้วางใจ (BT) 3) การติดต่อสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ (CC) 4) การมีส่วนร่วมดำเนินงานในทีม (PTW) และ 5) การกำหนดบทบาทและการมอบหมายงานที่ชัดเจน (DRC)
3. ด้านการมีทักษะการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม (SCI) ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย 13 ตัวบ่งชี้ (V46-V58) ดังนี้ 1) การมีจินตนาการที่ลึกซึ้ง (DI) 2) การมีความคิดริเริ่ม HI) และ 3) การมีความคิดหลากหลายและยืดหยุ่น (HIF)
4. ด้านการแสดงบทบาทหน้าที่เชิงนวัตกรรม (IRP) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย 18 ตัวบ่งชี้ (V59-V76) ดังนี้ 1) การเป็นผู้นำทางความคิด (BI) 2) การเป็นนักจัดองค์การ (BO) 3) การเป็นนักสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมการเรียนรู้ (BEL) และ 4) การเป็นแบบอย่างที่ดี (BM)
5. ด้านการมีบุคลิกภาพเชิงนวัตกรรม (IP) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย 20 ตัวบ่งชี้ (V77-V96) ดังนี้ 1) บุคลิกภาพแบบแสดงตัว (SEP) 2) บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ (OP) 3) บุคลิกภาพแบบประนีประนอม (COP) และ 4) บุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกต่อสังคม (SCP)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยนี้ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในปีการศึกษา 2561 ใน 20 จังหวัด จำนวน 12,555 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560)

กลุ่มตัวอย่าง คือผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในปีการศึกษา 2561 จำนวน 721 คน ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) (ขั้นตอนที่ 1 เลือกจังหวัดในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ซึ่งได้ จำนวน 20 จังหวัด ขั้นตอนที่ 2 สุ่มจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 60 ขั้นตอนที่ 3 เลือกแบบเจาะจง โดยเลือกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 12 จังหวัด และในแต่ละจังหวัดสุ่มได้เขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดละ 1 เขต รวม 12 เขต ขั้นตอนที่ 4 สุ่มผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้เกณฑ์ ร้อยละ 30) และระยะที่ 3 สร้างและพัฒนาคู่มือการใช้ตัวบ่งชี้ กลุ่มเป้าหมายคือ ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมของกลุ่มจำนวน 5 คน

เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง 2) แบบสอบถามที่ประกอบด้วยข้อคำถามใน 5 องค์ประกอบหลัก 20 องค์ประกอบย่อย และ 96 ตัวบ่งชี้ ลักษณะของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย จำแนกออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามปลายปิด (Close-ended Questionnaire) เกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูล เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ ตำแหน่งหน้าที่ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ และขนาดสถานศึกษาและตอนที่ 2 แบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามรูปแบบของ Likert's Scale

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บข้อมูลแบ่งออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้การวิจัย ในขั้นตอนนี้ได้ดำเนินการโดยการวิเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน และศึกษารายกรณีโรงเรียนดีเด่น 3 โรงเรียนเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา แล้วนำผลการศึกษามากำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย

ระยะที่ 2 ตรวจสอบสมมติฐานการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังนี้ ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยนี้ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในปีการศึกษา 2561 จำนวน 12,555 คน ทดลองใช้ (Try-out) กับผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน และนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในปีการศึกษา 2561 จำนวน 721 คน และวิเคราะห์ผลโดยใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลขั้นสูงด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis : CFA)

ระยะที่ 3 สร้างคู่มือการใช้ตัวบ่งชี้ การสร้างและพัฒนาคู่มือการใช้ตัวบ่งชี้ ดำเนินการ ดังนี้ ศึกษาเอกสาร ขั้นตอนวิธีการสร้างคู่มือ ดำเนินการสร้างคู่มือการใช้ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้ 1) ความเป็นมาและแนวคิดของการเป็นผู้มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร 2) นิยาม องค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย ตัวบ่งชี้ 3) รายการตัวบ่งชี้แหล่งข้อมูลเพื่อการวัดตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมิน 4) แบบประเมินภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร เสร็จแล้วนำคู่มือที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะ และนำคู่มือเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร โดยผู้วิจัยใช้เกณฑ์การประเมินคู่มือเพื่อแปลผลเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามแบบ ของลิเคิร์ต (Likert scale) 5 ระดับ แล้วปรับปรุงและแก้ไขคู่มือตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญต่อไป

ขอบเขตด้านระยะเวลา ในการดำเนินการวิจัย ตั้งแต่ พฤศจิกายน 2561 – มิถุนายน 2562

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง เป็นการวิเคราะห์เพื่อให้ทราบลักษณะภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) เพื่อทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลโครงสร้างองค์ประกอบและกำหนดน้ำหนักตัวแปรย่อยที่ใช้ในการสร้างตัวบ่งชี้กับข้อมูลเชิงประจักษ์จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

สรุปผลการวิจัย

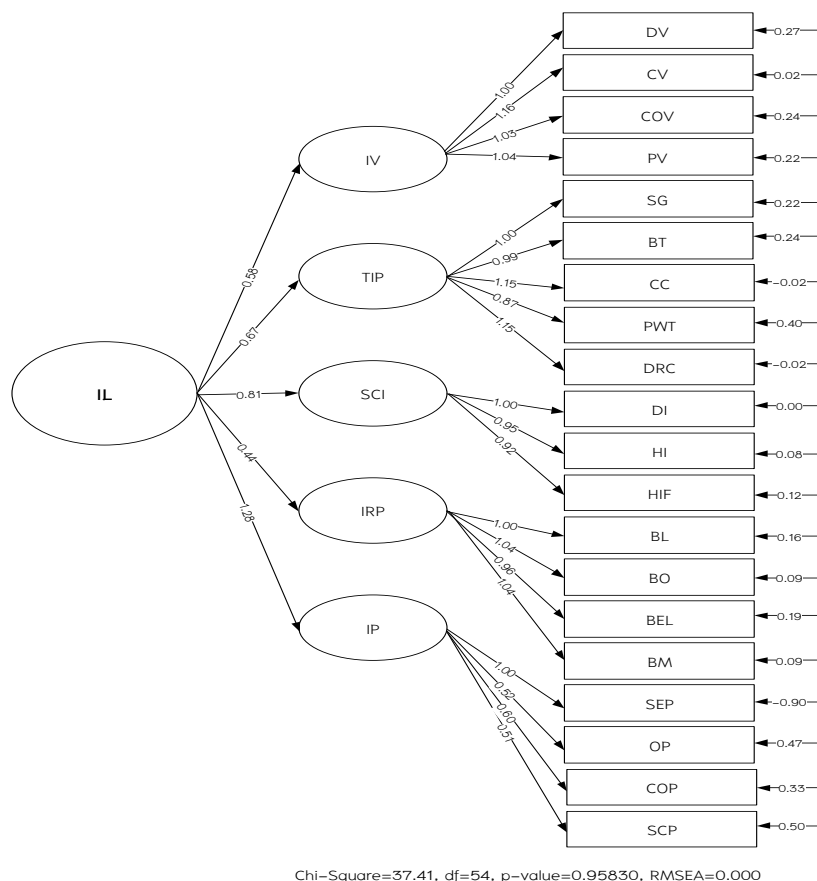
1. ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 องค์ประกอบหลัก 20 องค์ประกอบย่อย และ 96 ตัวบ่งชี้ ดังต่อไปนี้
 - 1.1 องค์ประกอบหลัก ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม มี 19 ตัวบ่งชี้ มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 4 องค์ประกอบย่อย โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ การเผยแพร่วิสัยทัศน์ การสร้างวิสัยทัศน์ และการกำหนดวิสัยทัศน์
 - 1.2 องค์ประกอบหลัก ด้านการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วมเชิงนวัตกรรม มี 26 ตัวบ่งชี้ มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 5 องค์ประกอบย่อย โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ การกำหนดเป้าหมายร่วมกัน การมีส่วนร่วมดำเนินงานในทีม การติดต่อสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ การกำหนดบทบาทและการมอบหมายงานที่ชัดเจน และการสร้างความไว้วางใจ
 - 1.3 องค์ประกอบหลัก ด้านการมีทักษะการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม มี 13 ตัวบ่งชี้มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 3 องค์ประกอบย่อย โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ การมีความคิดริเริ่ม การมีความคิดหลากหลายและยืดหยุ่น และการมีจินตนาการที่ลึกซึ้ง
 - 1.4 องค์ประกอบหลัก ด้านการแสดงบทบาทหน้าที่เชิงนวัตกรรม มี 18 ตัวบ่งชี้ มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 4 องค์ประกอบย่อย โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การเป็นผู้นำทางความคิด การเป็นนักสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมการเรียนรู้ และการเป็นนักจัดการและการเป็นแบบอย่างที่ดีมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน
 - 1.5 องค์ประกอบหลัก ด้านการมีบุคลิกภาพเชิงนวัตกรรม มี 20 ตัวบ่งชี้มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 4 องค์ประกอบย่อย โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ บุคลิกภาพแบบเปิดรับ

ประสบการณ์ บุคลิกภาพแบบแสดงตัว บุคลิกภาพแบบประนีประนอม และบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกต่อสังคม

2. ผลการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ขั้นตอนการวิเคราะห์ ได้ดังนี้

2.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ซึ่งก่อนการวิเคราะห์ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ทั้ง 96 ตัวบ่งชี้ พบว่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ในแต่ละโมเดลมีความสัมพันธ์กันอย่างน้อยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .01$) ทุกค่า

2.2 การวิเคราะห์การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นการพัฒนาจากสเกลองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองก่อนทำการวิเคราะห์ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบย่อยทั้ง 20 องค์ประกอบ พบว่า สหสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบมีความสัมพันธ์กันอย่างน้อยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .01$) ทุกองค์ประกอบ ซึ่งผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โมเดลการวิจัยประกอบตัวบ่งชี้ 96 ตัวบ่งชี้และ องค์ประกอบหลัก 5 องค์ประกอบ ประกอบด้วย ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม ด้านการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วมเชิงนวัตกรรม ด้านการมีทักษะการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม ด้านการแสดงบทบาทหน้าที่เชิงนวัตกรรม และด้านการมีบุคลิกภาพเชิงนวัตกรรม มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าไค-สแควร์ (Chi-Square : χ^2) เท่ากับ 37.41 ไม่มีนัยสำคัญ ค่า df เท่ากับ 54 เมื่อพิจารณาค่า χ^2/df เท่ากับ 0.692 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ คือ ต่ำกว่า 2 นอกจากนี้ ยังพบว่า ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.99 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.98 และค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) เท่ากับ 0.000 (Chi-square = 37.41 df = 54 ค่า P = 0.95830 ค่า GFI = 0.99 ค่า AGFI = 0.98 ค่า RMSEA = 0.000) ซึ่งสรุปได้ ดังนี้ 1) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับแรก พบว่าโมเดลตามกรอบความคิดในการวิจัย สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และมีนัยสำคัญทางสถิติทุกค่า สามารถเขียนสมการโครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้ดังนี้ $IL = 0.58 (IV) + 0.67 (TIP) + 0.81 (SCD) + 0.44 (IRP) + 1.28 (IP)$ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 โมเดลภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

3. ผลการสร้างคู่มือการใช้ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

ผลการสร้างคู่มือตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยระดับความเหมาะสม จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พบว่าคุณภาพคู่มือการใช้ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$; S.D. = 0.72) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่มีระดับมากที่สุดไปหามากดังนี้ ประโยชน์ของคู่มือการใช้ตัวบ่งชี้ มีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้จริงมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$; S.D. = 0.55) วัตถุประสงค์ของคู่มือสามารถนำไปใช้บรรลุเป้าหมายได้มากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$; S.D. = 0.55) แบบสรุปผลการประเมินภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา นำไปวัดได้ถูกต้องมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$; S.D. = 0.55) คำชี้แจง มีความชัดเจน ถูกต้องมาก ($\bar{X} = 4.40$; S.D. = 0.55) ความเป็นมา แนวคิด และความสำคัญ สอดคล้องกับสภาพปัญหาในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมาก ($\bar{X} = 4.40$; S.D. = 0.89) แบบประเมินพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยมาก ($\bar{X} = 4.20$; S.D. = 0.84) แนวทางการนำตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การประเมินไป

ใช้ สามารถนำไปปฏิบัติได้มาก ($\bar{X} = 3.80$; S.D. = 0.45) นิยาม เนื้อหาสาระขององค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย ตัวบ่งชี้และแหล่งข้อมูลประกอบการวัดตัวบ่งชี้ ถูกต้องตามหลักวิชาการ ($\bar{X} = 3.60$; S.D. = 0.89) ดังนั้นสรุปได้ว่า คู่มือการใช้ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้เนื่องจากเมื่อพิจารณารายชื่อทุกข้อผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ที่ระดับค่าเฉลี่ย 3.51

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตัวบ่งชี้ทุกตัวมีค่าเฉลี่ย ผ่านเกณฑ์ คือค่าเฉลี่ยเท่ากับหรือมากกว่า 3.00 เพื่อคัดสรรกำหนดไว้ในโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้าง แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบทั้ง 5 องค์ประกอบคือ 1) การมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม 2) การทำงานเป็นทีม และการมีส่วนร่วมเชิงนวัตกรรม 3) การมีทักษะการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม 4) การแสดงบทบาทหน้าที่ เชิงนวัตกรรม และ 5) การการมีบุคลิกภาพเชิงนวัตกรรม เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของภาวะผู้นำ เชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัยและสมมติฐานการวิจัย รวมทั้งสอดคล้องกับแนวคิด หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม รวมถึง ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยหลายขั้นตอนเพื่อให้ได้ตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร สถานศึกษา เช่น จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และศึกษาโรงเรียนดีเด่นแล้วนำข้อมูลมาร่างตัวบ่งชี้ สร้างแบบสอบถามเพื่อหาคุณภาพตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญ 9 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมและความสอดคล้องของเครื่องมือการวิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาภารัตน์ ราชพัฒน์ (2554) และของ ประยูร เจริญสุข (2553) ที่ได้ดำเนินการ พัฒนาตัวบ่งชี้ 6 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาตัวบ่งชี้ การนิยามตัวบ่งชี้ การ รวบรวมข้อมูล การสร้างตัวบ่งชี้ การตรวจสอบคุณภาพตัวบ่งชี้ และการนำเสนอรายงาน

2. ผลการวิเคราะห์โมเดลตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 5 องค์ประกอบหลัก 20 องค์ประกอบย่อย และตัวบ่งชี้ 96 ตัวบ่งชี้ ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้พบว่า พบว่า ตัวบ่งชี้ทั้ง 96 ตัวบ่งชี้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากขึ้นไป ซึ่งเกินเกณฑ์ที่กำหนด ดังนั้น จึงสามารถเป็น ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันตัวบ่งชี้ ที่พบว่า ตัวบ่งชี้ทั้ง 96 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factors Loading) เกิน 0.30 และมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่า เป็นตัวบ่งชี้องค์ประกอบย่อย ที่สามารถวัดองค์ประกอบหลักได้ เนื่องจากตัวแปรมีความ คลาดเคลื่อนน้อย โดยพิจารณาจากผลการวิเคราะห์ในส่วนของสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2)

(สุภมาส อังสุโชติ, สมถวิล วิจิตรวรรณ และรัชนิกุล ภิญโญภาณุวัฒน์, 2549) มีความสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า ซึ่งมีข้ออภิปรายเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ตามลำดับ ในแต่ละองค์ประกอบ มีดังนี้ องค์ประกอบหลัก ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรมค่าน้ำหนักองค์ประกอบ หลักของการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม ซึ่งประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบย่อย 19 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ (Factors Loading) เกิน 0.30 และมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ผลการสร้างคู่มือการใช้ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในการ นำเสนอผลการสร้างคู่มือตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ ดำเนินการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยระดับความเหมาะสม ซึ่งในภาพรวม พบว่า มีค่าเฉลี่ยรวมในการประเมินอยู่ใน ระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้วิจัยได้ปรับปรุง แก้ไขตามข้อเสนอแนะของ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และอีกทั้ง องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ และนิยามเชิงปฏิบัติการที่เป็นเนื้อหา ส่วนใหญ่ในคู่มือ ได้ผ่านการพัฒนาจากความ ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญตามกระบวนการวิจัยใน ระยะที่ 1 และ 2 เรียบร้อยแล้ว จึงส่งผลให้เนื้อหา และภาษาที่ใช้ ในคู่มือมีความสมบูรณ์สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา องค์ประกอบของ คู่มือ ดังนี้ 1) คำชี้แจง 2) วัตถุประสงค์ของคู่มือ 3) ประโยชน์ของคู่มือการใช้ตัวบ่งชี้ 4) ความเป็นมา แนวคิด และความสำคัญ 5) นิยาม เนื้อหาสาระขององค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย ตัวบ่งชี้ และแหล่งข้อมูลประกอบการวัด ตัวบ่งชี้ 6) แนวทางการนำตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การประเมินไปใช้ 7) แบบประเมินพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิง นวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา และ 8) แบบสรุปผลการประเมินภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร สถานศึกษา สอดคล้องกับ ทฤษฎี ศรีสุชาติ (2559) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบของคู่มือโรงเรียนปลอดภัยของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานว่าประกอบด้วย 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ของการจัดทำคู่มือ 2) คำแนะนำ 4) ความสำคัญและรายละเอียดของเนื้อหา 5) บทสรุป และ 6) เอกสารอ้างอิง และสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2552) ที่ได้เขียน ถึงองค์ประกอบในการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน มีอยู่ทั้งหมด 8 ส่วน ดังนี้ 1) วัตถุประสงค์ (Objective) 2) ขอบเขต (Scope) 3) คำจำกัดความ (Definition) 4) ความรับผิดชอบ (Responsibilities) 5) ขั้นตอนการ ปฏิบัติงาน (Procedure) 6) เอกสารอ้างอิง (Reference Document) 7) แบบฟอร์มที่ใช้ (Form) และ 8) เอกสารบันทึก (Record)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้รวมโดยใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ แล้วทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองเป็น

สำคัญ ซึ่งพบว่า เป็นวิธีการที่สามารถพัฒนาตัวบ่งชี้ร่วมได้ดี ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดตัวบ่งชี้หรือกำหนดนโยบาย สามารถนำวิธีการพัฒนาตัวบ่งชีรร่วมตามวิธีการนี้ไปใช้ในการพัฒนาตัวบ่งชี้ในเรื่องอื่น ๆ ต่อไปได้อย่างเป็นผลดี

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อประโยชน์ทางวิชาการและทางการบริหารผู้วิจัยจึงเสนอแนะดังนี้

1. ควรทำการศึกษาวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยใช้โมเดลที่ได้รับการทดสอบจากงานวิจัยนี้เป็นแนวทาง เพื่อให้ได้โปรแกรมในการฝึกอบรมพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมซึ่งส่งผลถึงคุณภาพการศึกษาต่อไป
2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างแบบวัดและประเมินตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาตนเองและพัฒนากิจการทางการศึกษาต่อไป
3. ควรจะมีการนำตัวบ่งชี้ทั้ง 96 ตัวบ่งชี้ดังกล่าว ไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ แล้วติดตามผลการใช้ โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research)

เอกสารอ้างอิง

- กฤษฎา ศรีสุชาติ. (2559). *การพัฒนาตัวบ่งชี้และคู่มือ โรงเรียนปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ขวัญชนก โดนาค และคณะ. (2557). *การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (สาขาวิชาบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- จิวรรณ จันพลา. (2559). การเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้ประกอบการในธุรกิจแปรรูปอาหาร. *วารสารเทคโนโลยีภาคใต้*, 9(1), 53 - 60.
- ธีระ รุณเจริญ. (2557). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษา เพื่อปฏิรูปรอบ 2 และประเมินภายนอกรอบ 3*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง.
- ประยูร เจริญสุข. (2553). *พัฒนาตัวบ่งชี้งานวิชาการสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (สาขาวิชาบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- พระครูใบฎีกาอภิชาติ ธมฺมสุทฺธ. (2559). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในทศวรรษหน้า. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 4(2), 313-325.

- พิทักษ์ ทิพย์วารี. (2559). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถาบันการพลศึกษา. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา 11(1) ม.ค. - มี.ย. 2559*, 57-70.
- พิสิฐวัฒน์ กลิ่นไธสงค์. (2559). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 12(1).
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2556). *กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษากรณีทัศนะต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดทิพย์วิสุทธิ.
- วุฒิพงษ์ ภักดีเหลา. (2554). *การศึกษาคุณลักษณะขององค์กรนวัตกรรม: กรณีศึกษาองค์กรที่ได้รับรางวัลด้านนวัตกรรม*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และองค์กร). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- เวียงวิวรรณ ท่าทูล. (2557). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อองค์การจิตสมรรถนะสูงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 37(3), 31-38.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2552). คู่มือการจัดระดับการกำกับดูแลองค์กร ภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance Rating). กรุงเทพฯ: พรีเมียร์ โพร.
- สุกมาส อังสุโชติ, สมถวิล วิจิตรวรรณ และรัชนิกุล ภิญโญวัฒน์. (2551). *สถิติการวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์: เทคนิคการใช้โปรแกรม LISREL*. กรุงเทพฯ: มิสชั้นมีเดีย.
- อรรรงค์ จันทร์เกษม. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารตามความคิดเห็นของพนักงานและพฤติกรรมมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการทำงานของพนักงานในอุตสาหกรรมการผลิต. *วารสารวิชาการศิลปศาสตร์ประยุกต์*, 8(1), 138-144.
- อาภารัตน์ ราชพัฒน์. (2554). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (สาขาวิชาบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- Ahmed, P.K. (1998). Culture and Climate for Innovation. *European Journal of Innovation Management*, 226-230. Retrieved October 20, 2009 from IEEE Xplore.
- Jong, J. P. and Den Hartog, D. N. (2007). How leaders influence employees' innovative behaviour. *European Journal of Innovation Management*, 41-64.
